

ПОЗОРИШНЕ НОВИНЕ

www.narodnopozeriste.rs

Издаје Народно позориште у Београду

ОПЕРСКЕ И ДРАМСКЕ ПРЕМИЈЕРЕ НА КРАЈУ СЕЗОНЕ

Премијере, гостовања, догађаји

Вечерас, на Великој сцени Народног позоришта, очекује нас премијера „Луције од Ламмермура“, једне од најпознатијих Доницетијевих опера, овога пута у режији госта из Енглеске Џона Рамстера. Представом диригује Зорица Митев Војновић, сценограф је Борис Максимовић, костимограф Марина Меденица, а уз Оркестар и Хор Опере Народног позоришта, наступају Сања Керкез, у насловној роли, потом Владимир Андрић, Дејан Максимовић, Дарко Ђорђевић, Иван Томашев, Ива Профаца, Игор Матвејев и др.

Драмска премијера комада Роланда Шимелпфенинга „Животињско царство“, у режији Ксеније Крнајски, изведена

је 22. маја на Сцени „Раша Плаовић“ и доживела је велики успех код премијерне публике. Овај сјајно написан комад једног од најзначајнијих савремених немачких драмских писаца, у коме се кроз причу о судбини глумца преламају актуелне друштвене и економске околности, извели су Милош Ђорђевић, Гојко Балетић, Златија Ивановић, Анастасија Мандић, Александар Срећковић и Борис Пинговић, који је побрао овацитоума чење писца Кри-

У Драма су увелико у току припреме представе „Златно теле“, по роману Илфа и Петрова, у режији и драматизацији Горана Марковића, са Миланом Јанетом Гуговићем у главној улози. Премијера је најављена за отварање следеће сезоне, али ће у јуну претпремијере видети публи-

ка у театрима скомцу, Шапцу, Панчеву и Пожаревцу. Иначе, иако је сезона на измаку, Народно позориште најављује чак десет гостовања и бројне догађаје, о којима можете прочитати више на страницама најтиражнијих позоришних новина на свету!

Ж. Х.

„Животињско царство“

**ДОНАТОРСКИ
ГАЛА КОНЦЕРТ**
6. 7. 2010. у 20.00
Велика сцена

**ЗЕЧЈИ
НАСИП**
50. представа
2. 6. 2010. у 19.30
Велика сцена

ПОЗОРИШНЕ
НОВИНЕ Београд **НОВОСТИ**
ПОПУСТ
ПРИ КУПОВИНИ КАРТЕ
20%

ГОСТИ НА ВЕЛИКОЈ СЦЕНИ

Усреду, 2. јуна, након учешћа у такмичарском програму Стеријиног позорја, у Народно позориште стижу гости из Турске, Градски театар из Истамбула, који ће и београдској публици представити инсцена-

цију комада Душана Ковачевића „Генерална проба самоубиства“ у режији познатог турског редитеља и сценографа Нурулаха Тунцера. На истој сцени, 7. јуна, после извођења на Фестивалу БиХ драме, Босанско народно позориште извешће представу „Бизарно“ Жељка Хубача у режији једног од најзначајнијих бугарских редитеља средње генерације, Петра Каукова.

Р. П. Н.

ДЕСЕТИ РОЂЕНДАН БОЕМА

Пучинијева опера „Босми“ у режији Предрага Протића, прославиће у среду, 16. јуна, свој десети рођендан. Оркестар, Хор и солисти Опере наступиће под вођством маестра Дејана Савића, а поделу чине: Дејан Максимовић,

Владимир Андрић, Предраг Милановић, Вук Матић, Сузана Шуваковић Савић, Снежана Савичић Секулић, Миодраг Матић, Љубодраг Беговић и Небојша Бабић. Премијера је била 21. јуна 2000, а представа је до сада одиграна 34 пута, пред више од 11000 гледалаца.

Р. П. Н.

БОЈАНА ЖЕГАРАЦ

Бојана Жегарац, солисткиња Балета Народног позоришта, наступиће први пут у улози Одетте / Одилје у балету П. И. Чајковског „Лабудово језеро“, у кореографској поставци Димитрија Парлића. У овој изузетно захтевној улози, млада балерина ће се представити београдској публици 29. јуна 2010, а партнер ће јој бити солиста Јовица Бегојевић, који ће у улози Принца Зигфрида такође први пут наступити те вечери.

Б. К.

ОТВОРЕНА ВРАТА У ЈУНУ

Акција „Отворена врата Народног позоришта“ биће одржана по четврти пут у суботу, 19. јуна, у терминима од 11, 13 и 15 часова. Посетиоци ће, уз медијатора др Милована Здравковића, бити у прилици да сазнају најосновније историјске податке о овом здању, виде актуелне поставке изложби, упознају се са процесом рада, обићу гардеробе, радионице, те да разговарају са управником Божидаром Ђуровићем. Обилазак је бесплатан, а сви заинтересовани могу да се пријаве на благајни Театра.

М. Б.

ПОЋИМО ИМ У СУСРЕТ

Под насловом „Први корак – пођимо им у сусрет“, од 21. до 26. маја на Сцени „Раша Плаовић“ ће се представити студенти глуме Факултета драмске уметности у Београду, Факултета уметности Универзитета у Приштини, Академије уметности из Новог Сада, Академије уметности „Слобомир П. Универзитета“ из Бјељине, те београдске Академије уметности и Академије лепих уметности, из класа Владимира Јевтовића и Срђана Карановића, Љиљане Благојевић, Мирјане Карановић и Оливере Викторовић Ђурашковић, Светлане Бојковић и Милице Краљ, Бошка Димитријевића и Александра Ђинђића, те Бориса Исаковића и Миљана Војиновића. Народно позориште ће позвати директоре театара (онима ван Београда биће обезбеђен смештај), редитеље, продуценте, да погледају студентске представе, а карте се могу купити по популарним ценама од 250 динара.

Ј. С.

АНСАМБЛ НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА ВРАТИО СЕ ИЗ РИЈЕКЕ С ПРИЗНАЊИМА

Најбољи Нурудин и Хасан

Никола Ристановски и Љубомир Бандовић

Ансамбл представе „Дервиш и смрт“, ни са недавно завршеног 17. међународног фестивала малих сцена у Риједи није се вратио празних руку – за улоге Нурудина и Хасана, Николи Ристановском и Љубомиру Бандовићу равноправно је припала Награда за најбољу мушку улогу. Тако се наставила серија признања инсценији дела Меше Селимовића (драматизација Борислава Михаиловића Михиза, у режији и адаптацији Егона Савина), које је већ премијерним извођењем, у децембру 2008, најавило не само изузетну популарност код публике, него и дужно вредновање критике као и многих фестивалских жирија: у Крагујевцу, Зајечару, Бањалуци, Новом Саду, Ужицу, Пожаревцу, Зеници...

Било како било, у Ријеку је „Дервиш“ и дошао да освоји. Једном од највећих наслова у доскора заједничкој књижевној баштини, одличној режији, као и уиграној екипи врних глумаца Националног театра – припала је част да отвори Фестивал. Присуство хрватског председника Ива Јосиповића само је потврдило значај оваквог позоришног догађаја. Уосталом, у разговору с новинаром „Новости“, Ненад Шегвић (директор Фестивала, глумац и управник Хрватског културног дома на Сушаку, на чијој је сцени изведена београдска представа) није крио лично задовољство што је „Дервиш“ уврштен у овогодишњу селекцију.

У препуну салу ХКД, са више од пет стотина места, и накнадно су се уносили столице, а да овације упућене на крају извођења нису биле само куртоазни израз добродошлице, показало је и велико интересовање присутних на Округлом столу. У фестивалском програму, чији

је овогодишњи мото био „Живот са траумом“, нашло се још девет представа. За награде су се надметали и Загребачко казалиште младих (са два наслова), ХКД Театар Ријека, Словенско народно гледалиште из Марибора, Грузијски државни театар из Тбилисија, Камерни театар 55 из Сарајева, Словенско младинско гледалиште из Љубљане, док су

је заједнички именитељ, на први поглед сасвим разнородних представа, можда најбоље илуструју речи селектора Јасена Бока: „Живимо раздобље трауме. Без обзира што је медији називају кризом, оно како се она манифестује у животу и друштву јесте – траума. Лична, финансијска, социјална, емотивна, морална, психолошка, ма како је звали резултат је исти, трауматичан. Зато је овогодишњи Фестивал својим програмом сценски истражио то раздобље. Од оне најскривеније, интимне, па до велике социјалне трауме друштва и његових вредности...“

Већ следеће вечери, ансамбл Националног театра се појавио у Пули, пред публиком Истарског народног казалишта, која је са изузетном пажњом проопратила представу, а у разговору управника Божидара Ђуровића и његове колегинице-управнице Гордане Јеромеле Каић, чуло се како би за позоришну публику било задовољство да овакви сусрети буду чешћи. Са посебним уважавањем међу уметницима се помињало име Марије Црнобори – глумице која је обележила историју српског театра XX века, а да никада није заборавила истарски завичај, као ни он њу...

■ В. В. С. ■

За председника Јосиповића, с којим се ансамбл сусрео после фестивалског извођења „Дервиша“, представа Народног позоришта је лепо подсећање на чувени роман али и доказ да су културне везе између две земље све јаче...

из Србије учествовали и Југословенско драмско („Сањари“) као и БДП („Зечја јама“). О најбољима је одлучивао хрватско-словеначко-српски жири: сплитска глумица Зоја Одак, књижевница и универзитетски професор Даша Дрндић из Ријеке, београдски драмски уметник Војислав Брајовић, мариборски глумац Тадеј Тош, као и Елвио Бакарини, ријечки универзитетски професор. Шта

Председник Републике Хрватске, Иво Јосиповић, честита ансамблу

РАЗГОВОР С ПОВОДОМ – ГОРАН МАРКОВИЋ

Смешна и (не)спретна банда симпатичних лупежа

Заједничка десетогодишња списатељска мисија двојице најпознатијих руских хумориста и сатиричара, Иље Иљфа и Јевгенија Петрова, из периода револуционарних промена у тој земљи, подарила је низ британских и урнебесно духовитих романа. Разни питорескни ликови – пробисвети, хоштаплери, ситни лопови, локални моћници, окорели малограђани, који су стасавали у окружењу устајале духовне жабокречине и под окриљем нове економске политике и друштвеног поретка, „нудили“ су се чувеном списатељском тандему „к’о на тацни“. Међу њима, посебно место свакако заузима Остап Бендер, непоправљиви преварант и варалица,

главни јунак романа „Дванаест столица“ и „Златно теле“. Управо ово друго дело, које многи сматрају култним романом генерације која је одрасла у социјализму, припрема се за Велику сцену Народног позоришта, у драматизацији и режији нашег прослављеног драмског писца и редитеља Горана Марковића.

У интервјуу за Позоришне новине господин Марковић открива да је „стицај околности који је имао помало мистични призвук“ био пресудан да за свој редитељски деби у Националном театру изабере баш ово дело, готово надреалне атмосфере и бриљантне сатире написане урнебесно духовитим језиком.

„Пре извесног времена причао сам са пријатељем о Остапу Бендеру и о његовим чувеним изрекама па сам пожелео да поново, после скоро пола века, прочитам ‘Дванаест столица’. Ту књигу је немогуће наћи по књижарама па сам купио ‘Златно теле’, наставак доживљаја мог омиљеног јунака из младости. Онда сам отишао у Народно позориште и нова директорка Дrame Ивана Димић ми је поменула како би волела да се ‘Златно теле’ постави као драма. Ту коинциденцију сматрао сам фаталном и одмах сам прихватио понуду“.

Комад је написан 1931. године, а главни јунак приче је ха-

пре осамдесет година. Кад нешто преживи толико времена, онда сигурно вреди.

Бесмртног Остапа многи критичари описују као шармантног пробисвета, а неки га пореде и са Дел Бојем из чувене британске хумористичке серије „Мућке“. Како га ви доживљавате?

Треба рећи да сам радећи на драматизацији „Златног телета“ открио да су јунаци Иљфа и Петрова касније јако често цитирани. Сетите се само стрипа „Алан Форд“. То је директно ископирано друштво из „Златног телета“. Па, чувени италијански филм „Обично непознати лопови“, или наш „Балкан експрес“. Мотив смешне, неспретне банде симпатичних лупежа је небројено пута преузет, без навођења узора. Оно прво сматрам легитимним, ово друго не баш. У сваком случају, све ове примере јако волим, па је и то био разлог што сам се латио „Златног телета“.

Под геслом „Бензин ваш, идеје наше“, Остап је искористио слабости некадашњег совјетског друштва. Међутим, да ли је тај и такав преварант у данашњим околностима, ипак, „ситна риба“ у поређењу с неким нашим бизнисменима, па чак и политичарима?

Зар вам се не чини да са сличним геслом наступају и наши тајкуни? „Ваше фабрике, наше идеје“...

Може ли се „бендеровштини“, што би се рекло, „стати на реп“ или ће она још дуго, дуго остати неуништима?

Остап је човек са стилем и духом, и то амнестира његов позив. Он јесте лопужа, али има „око 400 релативно поштених начина за одузимање туђе имовине“. У таквој изјави лежи оно што га чини песником лоповлука. Теза мог комада ће бити да Остап краде из љубави према крађи, а не из користољубља. Други (наши) лопови настоје да отму туђе, а Остап Бендер крађу претвара у креацију која је сама себи циљ.

■ Микојан Безбрадица ■

ризматични преварант који се бави „великим комбинацијама“ како би опстао у мутним временима совјетских реформи. Иако је прошло скоро осам деценија, ова прича је и данас веома актуелна?

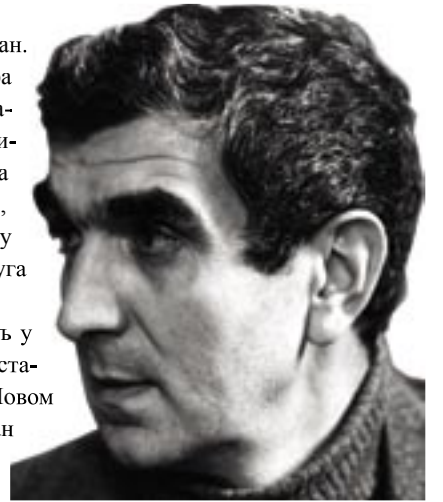
Представа ће имати Премијеру на почетку следеће сезоне, а на крају ове, претпремијере ће видети публика у Лесковцу, Шапцу, Панчеву и Пожаревцу. У глумачком ансамблу су Милан Лане Гутковић, Игор Ђорђевић, Властимир Ђуза Стојиљковић, Ненад Маричић, Дарко Томовић, Радован Миљанић, Раде Марковић, Иван Зарић и Ивана Јовановић.

То је још један доказ да се, уствари, ништа не мења. Ситуација у којој је био СССР тридесетих година, у време НЕП-а, дакле у тренутку транзиције из једног у други друштвени поредак, апсолутно је идентична нашој данашњој. Ту не треба много памети па да човек повуче паралелу. Али, фасцинантно је да је хумор Иљфа и Петрова остао исто онако очаравајући као

РАДОСЛАВ ЗЛАТАН ДОРИЋ (1940–2010)

Наш је Златан био златан

Отишао је и наш Златан. Рођен је 29. фебруара 1940. године у Бачком Градишту, у Војводини. Режију је дипломирао 1964. на Академији за позориште, филм, радио и телевизију у Београду, у класи др Хуга Клајна.

Био је стални редитељ у позориштима у Нишу, Мостару, Сарајеву, Београду, Новом Саду, трајније је био везан за сомборско Народно позориште, Народно позориште у Београду и Новосадско позориште Újvidéki színház, а био је увек радо виђен гост у свим театрима ондашње државе, где је остварио више од 130 режија (за које је често био награђиван), што га ставља у сам врх листе наших најплоднијих позоришних стваралаца. Радио је стално и на радију, а повремено на ТВ и филму.

Био је и веома плодан драмски писац, чији комади су извођени у Новом Саду, Београду, Нишу, Сомбору, Зајечару, Кикинди, Будимпешти, Новој Горици а о чијем квалитету сведоче и четири Награде „Бранислав Нушић“ на анонимним конкурсима Удружења драмских писаца Србије, Награда „Мија Алексић“ на конкурсима Дана комедије у Јагодини и Награда „Лаза Костић“ за драмско стваралаштво, те не-

Београду, да би једно време био активан редитељ Оперског студиа Националног театра (Пучинијеви „Ђани Скики“ и „Сестра Анђелика“, „Покондирена тиква“ Ј. С. Поповић / М. Логар / Х. Клајн). Представом „Оњегина“ која је играна 22. маја, сетили смо се нашег Дорића. „Радили смо, од почетка до краја, у време бомбардовања, или како се то каже, НАТО агресије на нашу земљу. Није било струје, воде, грејања, није било ничег. За опрему представе није било ни једног динара... само преправке, поправке... Па ипак – све је изгледало сјајно! Радили смо као у магновењу и ни једну пробу нисмо отказали, упркос свему! Била је то прва премијера у мом дугом и отегнутом животу на којој сам плакао, упркос томе што

Опера „Евгеније Оњегин“ у Дорићевој режији

колико објављених збирки драмских текстова.

У Народно позоришту је био редитељ од 1994–2002, где је режирао „Избирачицу“ Косте Трифковића, Нушићеву „Ожалошћену породицу“, те опере „Адријана Лекуверер“ Ф. Чилеа, „Ана Болен“ Г. Доницетија и „Евгеније Оњегин“ П. И. Чајковског. Из ангажмана у Народно позоришту Дорић одлази на Факултет музичке уметности у

сам се, као и остали радовао... Позориште је то! Оно се не да и живи и кад је то немогуће. У ствари, за позориште нема немогућег“, сећао се Дорић, недавно, ове своје режије.

А ми ћемо се њега сећати као одличног драмског и оперског редитеља, плодног драмског писца, врсног педагога, а пре свега, као великог пријатеља и златног човека.

■ Ј. Стевановић ■

„ЛУЧИЈА ОД ЛАМЕРМУРА“ НА СЦЕНИ НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА

ИНТЕРВЈУ | ЏОН РАМСТЕР, РЕДИТЕЉ

Шарм Доницетија

Ова позната Доницетијева опера на сцену Народного позоришта је први пут постављена 29. јуна 1940, у режији Рудолфа Ертла. Декор и костиме је осмислио Владимир Жедрински, дириговао је Мирко Полич, а певан је превод Милоја Милојевића. Улогу Енрика је на премијери тумачио Божидар Митровић, Лучију је, као гошћа, играла млада бугарска уметница Бојка Константинова, ролу Едгарда је певао Владета Поповић, Артур је био Александар Маринковић, Рајмонда је тумачио Жарко Цвејић, Алиса је била Анита Горска, а Норман Слободан Малбашки. Режија је „савим исправно – остварена у границама традиционалних поступака и очувала основни тип италијанске романтике“, а Доницетијева музика је била „ношена љубављу“ диригента Полића. Солисте је критика посматрала са свешћу да у нас не постоји традиција такве врсте певања какву захтева „Лучија“, те су оцене биле благонаклоне и у основи веома похвалне. Представа је доживела 11 извођења.

Прву послератну „Лучију“ је режирао Јосип Кулунџић, сценограф и костимограф је био Душан Ристић, а диригент маестро Богдан Бабић. На премијери, 17. децембра 1956, певали су Крста Крстић (Енрико), Нада Штерле (Лучија), Стјепан Андрашевић (Едгардо), Никола Јанчић (Артур), Илија Глигоријевић (Рајмондо), Љубица Врсајков (Алиса), Живојин Јовановић (Норман), а алтернативе су припремали Стеван Крстић (Артур), те Александар Веселиновић и Ђорђе Ђурђевић (Рајмондо). Бабић је, према мишљењу критике, издигао улогу оркестра „на висину равноправног партнера солиста“, а и хор је освојио све комплименте. Режија је успела да оствари неопходан склад између „лаке ју-

жњачке и „тмурне и језовитошћу прожете нордијске средине либрета“, између осталог захваљујући и „укусном и стилски рафинираном“ декору и костимима. И овог пута, солисти су освојили симпатије критике, а

Лучија од Ламермура из 1940.

нарочито Нада Штерле. Поставка се одржала на репертоару преко петнаест година, и била је изведена 69. пута.

После непуних девет година паузе, управа одлучује да је време за нову „Лучију“, овог пута у преводу Хусније Куртовића у музичкој редакцији Константина Ви-

навера. Режију поверава младом Дејану Миладиновићу, диригент је искусни Ангел Шурев, сценографију су потписали Петар Пашић и Ерих Декер, а костимограф је била Божана Јовановић. На челу младе поставке солиста која је наступила 21. фебруара 1981, била је чланица Опере из Љубљане, Варајдинка Влатка Оршанић, за коју је, како наводе новине, Марио дел Монако рекао да је њен обожавалац! Баритонску улогу Енрика је тумачио Слободан Станковић, Едгарда тенор Предраг Протић, Артуро је био Јово Рељин, Рајмондо – Александар Ђокић, Љубица Живковић је певала ролу Алисе, а Иван Павишић је био Норман. Миладиновић је представу режирао „укусно, природно, у духу радње и времена“, сценографија је била „једноставна и функционална“, а костими „складних боја и грациозних линија“. Шурев је представу

водио „темпераментно и сигурно“, остваривши склад оркестра и хора, док је Оршанићеву публика наградила овацијама а критика комплиментима. Представа је играна 77 пута, последњи пут 14. априла 1999, а видело ју је 24813 гледалаца.

■ Јелица Стевановић ■

Лучија у тр

Каријеру оперског редитеља Џон Рамстер, гост из Енглеске, започео је пре двадесет година, после студија историје на Кембриџу универзитету, а усавршавао се асистирајући чувеним редитељима на престижном Глинденбурн фестивалу и у Краљевској опери Ковент Гарден. Његов репертоар чине пре свега барокне и опере XX века. Бави се и педагошким радом на Краљевској оперској Академији, где је остварио и бројне режије, а почасни је члан Краљевске музичке академије.

Реците нам нешто о својој концепцији „Лучије од Ламермура“. С обзиром да сте и историчар, зашто сте одлучили да радњу представе померите у тридесете године XX века?

Ако сместите представу тачно тамо где би она требало да се дешава, у овом случају у XVII век, онда ће људи, на неки чудан начин, престати да размишљају о историјском контексту. Ако „сместите“ ову Доницетијеву популарну оперу у прву половину прошлог века, то доноси интересантнији поглед на саму Лучију. Желео сам да она буде у некој врсти егзистенцијалне борбе, у којој покушава да постане жена каква заправо не може да буде. У тренутку у којем се налази, могућност да буде са Едгардом је њен излаз из сопственог живота, из сопствене породице, традиције. А то је, можда, посебно у Шкотској тог времена, последњи тренутак када је неко из те класе могао да буде приморан да се венча са неким против своје воље. Са друге стране, у питању је невероватно отмено време. Изгледа чудесно, веома свеже и чисто, а то је оно што је нова директорка Опере, Катарина Јовановић, желела да урадим. Поред тога, тридесете пружају пуно могућности када су

Након студија мислио сам да ћу се бавити драмским позориштем, али мој деби је био мјузикл а потом продукција „Чаробне фруле“. Имао сам 23 године и био одговоран за представу са 140 учесника. Био сам неустрашив јер нисам знао шта не знам. Али, учио сам, радећи као асистент редитељима попут Питера Селера, Деборе Ворнер, Тревога Нана, Грејем Вик...

костими у питању. Неки људи могу да буду у модерној, а неки у традиционалној одећи и килтовима, а да то не изгледа погрешно. Чак и данас на шкотским венчањима људи носе килтове и облаче се традиционално. Али у тридесетим су се многи облачили тако и свакодневно. Оно што видимо је друштво у транзицији, а Лучија покушава да прокрчи пут из традиционалног поретка, који се и сам постепено мења.

Веома блиско сарађујете са сценографом и костимографом. Колико је за Вас важан визуелни део представе, у данашње време?

Прочитао сам интересантну статистику, да данас у једном дану човек види много више слика него што је нека особа у Средњем веку могла да види за годину дана. Живимо у времену визуелне преоптерећености. Визуелно је веома важно, људи су под утицајем онога што виде. Имаћемо сведену сцену са видео пројекцијама. Светло које планирам

IN MEMORIAM

Нела Шукара (1963–2010)

Нела нас је бесповратно напустила 18 априла. Њој је сигурно теже било то што је због болести још пре неколико година морала да напусти Опери, своју велику љубав којој је посветила већи део себе и једну књигу. Нела није само радила у Опери, они који су је познавали знају да

је она у тој уметности налазила светлу страну свог живота. Нела је свирала виолину, писала књиге, волела музику, волела нашу Опери, и радила још много тога. Сада може да се одмори од свега, али њена љубав према опери сигурно није умрла. Почивај у миру, Нела.

ЛАЈТФУТ, ЕКСКЛУЗИВНО ПОСЛЕ ПРЕМИЈЕРЕ

анзицији

да употребим биће врло модерно, покушаћу да тиме створим нови визуелни доживљај.

Велику пажњу посвећујете музици. Да ли је тешко ускладити новине које доносите на сцени са музиком?

Надам се да не. Мана коју многи људи проналазе, рецимо у немачким операма које су данас веома обележене редитељским концептом је да, понекад, тај концепт једноставно не функционише. Желим да људи дођу на ову „Лучију од Ламермура“ и мисле да је одувек била смештена у тридесете, да делује природно, а не наметнуто. То је изазов. Ако уроните у представу и у музику и водите публику кроз дело од тренутка до тренутка, онда све изгледа логично. Веома ме интересује интерпретација тишине у делу, ако постоји празан такт где оркестар не свира и нико не пева, шта се тада дешава, коме се јавља мисао која ће учинити да се музика настави.

У Вашој режији има пуно акције, певачи трче по сцени и у најзахтевнијим аријама, данас је то принцип али...

Певачи су данас као атлетичари и потребно је понудити им изазов. Не желим да гледам представе у

дела генија и због тога можемо да их обликујемо, интерпретирамо и оне ће то издржати.

Значајни моменти у овој опери су Секстет и Сцена лудила, како сте их решили?

Секстет је задивљујуће дело музичке архитектуре. Нека врста грађевине усред опере. Поред Сцене лудила вероватно представља климакс дела. Начин на који увек радим када имам тако велики ансамбл је да нико од учесника не сме бити одговоран само за своју деоницу. Само је у опери могуће да шесторо људи прича истовремено, а ви разумете шта се дешава, Доницети нам пружа моћ и логику која иде право ка срцу, ка емоцијама и ви је потпуно разумете. То не може да се догоди у драмској представи. Када би шесторо људи причало истовремено, ви не бисте имали појма шта се дешава. Што се Сцене лудила тиче, најзбудљивији део мог времена проведеног овде у Београду је рад на Сцени лудила са моје две Лучије, Сањом Керкез и Снежаном Савичић Секулић. Све што сам унео у ту сцену оне су у потпуности прихватиле као изазов. Чудесна ствар са овом оперском кућом је да има изузетно талентоване певаче који желе изазове, и могу много

Срце публици

На премијери „Triple Bill“, 29. априла, пред препуним гледалиштем одушевљене публике, са ансамблом се поклатио и коаутор једног од три балета који чине овај изузетни уметнички догађај, чувени кореограф Пол Лајтфут. У ексклузивној изјави за Позоришне новине, овај светски познат и признат кореограф говори о својим утисцима после београдске премијере: „Потпуно сам импресиониран. Посебно због чињенице да смо сви у НДТ-у помало размажени јер иако напорно радимо да бисмо били ту где јесмо, имамо изванредне услове. Ово сам поменио зато што су услови за рад овде много тежи, али ме одушевљава страст према игри и посвећеност ваших играча. Кореографију ‘Step Lightly’ сам постављао у бројним компанијама, али овакву

посвећеност послу и пожртваност нисам нигде видео. Сам процес рада је био веома напоран за играче, све је за њих било ново – покрет, специфична музика, стил. Сама поставка је таква да су сви играчи углавном

времена сцени, али, иако доминирају групне деонице, имају прилику и да се индивидуално експонирају. Искрено им одајем признање, јер су уложили бескрајну енергију и са великом одговорношћу приступили послу. Наравно, увек се може радити на унапређењу техничких компоненти или стила, али најважније је да играчи на сваком извођењу поклањају публици своје срце“, рекао је Лајтфут, не скривајући радост због успешно обављеног посла, а нарочито због изванредних реакција публике.

■ Б. Кнежевић ■

ОДРЖАН 14. МЕЂУНАРОДНИ ФЕСТИВАЛ КОРЕОГРАФСКИХ МИНИЈАТУРА

Без прве награде

Интернационално такмичење кореографа и њихових премијерно изведених кореографија до десет минута – Фестивал кореографских минијатура, одржан је 14. пут у организацији Удружења балетских уметника Србије, од 11. до 15. маја, у Народном позоришту, Битеф театру и Установи културе „Вук Караџић“. У оквиру ревијалног програма Фестивала, премијерно је изведена кореодрама „Лисабонска прича“ нашег солисте Балета, Александра Саше Илића, уз учешће Београдских фадиста, предвођених Мајом Волк. Стручни жири није доделио прву награду, друга је припала Јелени Костић за кореографију „Срж“, а трећа Брајани Фриц и Ренеу А. Х. Матесу за „Niesolosein“. Новчани део награда традиционално обезбеђује Нуро Алре-Адриа bank. Похвале струч-

А. Мишић и О. Вучић

ног жирија су добили Фабрицио Фавале и Валентина Сађин, Платета „Александар Израиловски“ је додељена Каји Јањић која је освојила и Награду публике, док је Награда критике припала Александри Мишић и Огњену Вучићу.

Иначе, из УБУС-а сазнајемо да је недавно основан Фонд Удружења балетских уметника Србије (ФУБУС) са циљем да новчаним средствима помогне развој и стваралаштво балетске уметности и уметничке игре у нашој земљи. Средства се додељују за стипендије, за школовање или усавршавање ученика балетских школа, професионалних играча, усавршавање и школовање кореографа, као и за организовање стручних семинара и едукацију из области балетске педагогије, кореографије, савремене и класичне игре.

■ М. Безбрадица ■

Сања Керкез као Лучија и Владимир Андрић као Енрико

којима они само стоје и певају. Мислим да је допринос редитељске концептуалне оперске представе у привлачењу публике у Опери. Можда се публици неће допасти, можда ће се саблазнити, али сигурно неће остати равнодушна. Оперске куће широм света у основи раде истих 100 наслова. Ако рецимо радимо 17 продукција „Кармен“, боље је да имамо нешто ново да кажемо о тој опери, или о самој Кармен. Нешто ново, а да се односи на наше време. Ако то не урадимо било би као да радимо у музеју. Све те опере су капитална

да пруже.

Шта се данас дешава са опером у Вашој земљи?

У Енглеској имамо проблем јер је наша публика све старија, што код вас није случај, и у томе видим одличан потенцијал за оперу у Србији. Притом, економска криза је у Британији наметнула нова ограничења за одлазак у оперу, јер су карте изузетно скупе. Потребно је да пронађемо нову публику, иначе ће наша индустрија изумрети, или ће пак постати само престижни догађај за елиту.

■ Вања Косанић ■

Стручно усавршавање у иностранству

Грол је свесрдно помагао усавршавање глумаца у иностранству, те су многи били упућени у Беч, Минхен, Москву и Париз.

Пре Првог светског рата, у Минхену су, код Јоце Савића, почасног редитеља Народног позоришта, краће или дуже, били Добрица Милутиновић, Витомир Циле Богић, Никола Б. Јовановић, Реља Поповић. У истом граду се, у драмско-музичкој школи, 1912. усавршавала Олга Стефановић. Драгољубу Сотировићу и Жанки Стокић одобрено је двомесечно школовање у иностранству 1912, а наредне године и Станиславу Биничком, капелнику. У Бечу је, у више наврата, боравио Илија Станојевић (1909. и касније), а у истом граду је 1911/12. на музичким студијама Драга Спасић. У Русији су се школовали Шапоњић и Томичић, а у Берлину Софија Харитонович. Милутин Чекић је 1911. био на стручном усавршавању у Немачкој, а глумац Драгутин Жабарац исте године на Позоришној академији у Хамбургу.

Током Првог светског рата у Француској, већином у Паризу, али и у Ници и Марсељу, бораве Драга Милојевић, Ана Паранос, Владета Драгутиновић, Славко Грданички, Србољуб Милојевић, Ду-

Управа Народног позоришта на челу с Гролом није преферирала само једну одређену позоришну педагошку и естетску оријентацију, већ је слала чланове на различите стране, више, или чак претежно, према склоностима самих уметника а не по свом нахођењу.

шан Бурза. Михаило Ковачевић је, као први српски глумац, завршио париски Конзерваторијум 1922, а Тихомир Хаџић се усавршава у марсељском Конзерваторијуму 1919/20. године.

Оваква пракса ће се наставити и после Светског рата. Већ крајем 1919, Александру Златковићу и

Зори Тодоровић је одобрено шестомесечно усавршавање у Паризу. Олга Стефановић и Драга Спасић настављају усавршавање у иностранству 1920, исте године „Мирослав Крстић упућује се у Беч, Праг и Дрезден ради студија декора“, редитељ Витомир Богић и сликар Јован Бијелић добијају тромесечно одсуство ради студија у иностранству, а из Опере одлази на усавршавање Драгутин Петровић. Његов колега Јован Србуљ враћа се са Конзерваторијума из Прага, октобра 1922. Почетком 1921. Божидар Митровић одлази на седам месеци усавршавања у Рим, а крајем сезоне, у јулу, одлазе на допунско школовање и питомци Живојин Томић, Александар Трифуновић, Драгутин Петровић (који 1922. поново иде на шест месеци), те Божидар Митровић (који такође наставља у Бечу усавршавање соло-певања 1922). Милорад Јовановић, после похађања Конзерваторијума у Паризу, октобра 1921. постаје редован члан Опере, да би већ јануара 1922. поново био упућен у Париз, на завршетак студија. Зорка Гордан септембра 1922. сти-

же у ангажман са школовања на бечком Конзерваторијуму. Велимир Живојиновић добија 1923. шестомесечно одсуство ради студија режије у Немачкој и јавља се на дужност крајем априла 1924. године. Нада Стајић, чланица Опере, добија 1923. шестомесечно одсуство ради усавршавања у Немачкој.

Стручним усавршавањем на страни, наши уметници су стасавали за најкомпликованије задатке, и доприносили бржем расту и сазревању ратом (али и пензионисањем) проређеног ансамбла Дrame и омогућавали, уз прилив школованих руских уметника-емиграната, формирање Опере и Балета.

Упорним настојањем да се чланови Народног позоришта стручно усавршавају у земљи и иностранству, Грол је, до свог одласка са дужности управника у фебруару 1924, у највећој мери реализовао своје намере и оставио сва три уметничка ансамбла бројно и кадровски стасала за све компликованије и веће естетске и техничке захтеве модерног европског позоришта.

(наставиће се)

Драга Спасић

Катарина Обрадовић – увек окренута будућности

Катарина Каћа Обрадовић је рођена 1928. године у Београду, где је завршила Државну балетску школу и дипломирала историју уметности на Филозофском факултету у Београду. Балетско образовање је стекла код педагога Јелене Пољакове и Наташе Бошковић, а најдуже је била ученица Милорада-Милета Јовановића. Усавршавала се у Москви на ГИТИС-у код чувених совјетских педагога Семјонове, Петрове, Захарова, Елијаса.

Први пут је наступила на сцени у Родином позоришту, првом дечјем позоришту код нас, које је водила Гита Предић, ћерка Бранислава Нушића, и то као Пепељуга. Мала Катарина је тада први пут осетила везу између сцене и публике и изградила личну дисциплину, која ју је пратила кроз цео потоњи професионални и лични живот.

Чланица београдског Балета постала је 1945. године, још као ученица, затим је 1947. добила стипендију за школовање у Москви. Иако се, из познатих разлога, већ 1948. вратила у Београд, о том периоду вели: „Већ тада сам почела да схватам да уметнику

није довољна само игра, већ и да постоје одређени интелектуални простори, којима треба допунити игру...“

Свој уметнички пут успешно наставља добијањем награде на Омладинском фестивалу за извођење Grand pas de deux (Одета) из II чина „Лабудовог језера“ 1948, а 1950. је одиграла своју прву главну улогу – Књегиницу у „Балади о једној средњовековној љубави“. Током наредне две деценије уследиле су бројне улоге лирског класичног репертоара, као и карактерне роле у домаћим и иностраним балетима. Успешно је играла у „Жизели“ насловну улогу и Мирту, била је Одета и Одилија у „Лабудовом језеру“, затим Јулија, Пепељуга, Зарема, солистичкиња у „Силфидама“, „Краљици острва“, „Кинеској причи“, „Орфеју“, „Јоланди“, као и у домаћем репертоару – „Охридска легенда“, „Ђаво на селу“, „Лицитарско срце“, „Вибрације“, „Симфонијски триптихон“ и друге, те у солистичким деоницама балетских делова у операма.

На питање шта је у овом богатом и разноврсном репертоару највише одговарало њеном афинитету, одговара: „У првом реду волела сам игру, без обзира да ли је

Катарина Обрадовић и Жарко Пребил у „Жизели“, 1950.

она класична или карактерна. Мени је било важно да ме она испуњава. У традиционалном класичном репертоару чини ми се да сам имала осећај за стил, а у карактерним улогама сам се некако ‘осећала

својом’.“ Овај њен суд о себи самој може се у потпуности прихватити, јер Катарина Обрадовић је била полукарактерна играчица која је са истим успехом играла и један и други балетски репертоар, а коју су красили прецизна играчка техника и увек студиозно прилагођен глумачки израз лику који интерпретира. Радо се сећа ентузијазма и заједништва који су красили њене играчке године: „Заједнички смо стрепели за оног који први пут игра неку улогу, бодрили смо га и искрено се радовали његовом успеху...“

Од 1970, Обарадовићева је била у два наврата шеф београдског Балета, а три деценије се успешно бавила репетиторским радом, првенствено са солистима, увек имајући на уму како треба да профе-

сионално усмерава индивидуалне особености сваког играча, не покушавајући да репродукује себе.

И за дипломски рад на историји уметности Катарина је одабрала тему везану за балет – написала је изванредну студију, са стручне стране анализирајући чувена ремек-дела сликара Едгара Дегаа, инспирисана балетом.

Треба свакако рећи и да је била једанест пута члан међународног балетског жирија на такмичењу у Варни, шест пута у Москви, четири пута у Јапану, те у Риму и Тунису. Била је и председник Националног савета за уметничку игру наше земље и успешно је сарађивала за Саветом за игру Unesco-а. Радиле је кореографије за телевизију и реализовала представе класичног репертоара у Напуљу, Београду, Новом Саду, Сплиту и Скопљу. Удружење балетских уметника Србије јој је доделило Награду за животно дело.

Ни данас њен радознали дух не мирује. Стално загладена у будућност, редовно прати сва дешавања на нашим играчким сценама, увек је спремна да пружи користан стручни савет, који изриче тихо, добронамерно и ауторитативно.

(наставиће се)